

Національний університет «Одесська морська академія»
Інститут Військово-Морських Сил
Науково-дослідний центр
Збройних Сил України «Державний океанаріум»

Олександр Калініченко

Олена Сімоненко

**МОРСЬКИЙ ЦЕНЗ ПЛАВАННЯ
ЯК ЗАПОБІЖНИК БЕЗПЕКИ
МОРЕПЛАВСТВА**

Одеса – 2023

**Національний університет «Одесська морська академія»
Інститут Військово-Морських Сил
Науково-дослідний центр
Збройних Сил України «Державний океанаріум»**

Олександр Калініченко Олена Сімоненко

**МОРСЬКИЙ ЦЕНЗ ПЛАВАННЯ
ЯК ЗАПОБІЖНИК БЕЗПЕКИ
МОРЕПЛАВСТВА**

Одеса - 2023

УДК 930.1.7.045(477)

K-17

Калініченко О.О., Сімоненко О.О. Морський ценз плавання як запобіжник безпеки мореплавства. Одеса: КП ОМД, 2023. 40 с.

Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради Інституту ВМС Національного університету «Одеська морська академія» №-6/2023 від 24 лютого 2023 року.

Рецензенти:

Кучер Дмитро Борисович, д.т.н., професор, капітан 1 рангу запасу (РВСП), професор кафедри кораблеводіння Інституту ВМС.

Максимов Максим Віталійович, д.т.н., професор, завідувач кафедри програмних і комп'ютерних технологій Національного університету «Одеська політехніка».

Музичко Олександр Євгенович, д.і.н., доцент, професор кафедри історії України Одеського національного університету імені І.І.Мечникова.

Наукова історико-біографічна праця доктора філософії з історичних дисциплін, сивочолого «морського вовка», капітана 1 рангу у відставці, котрий на схилі свого життя через призму свого практичного досвіду піднімає питання професійності корабельного/суднового офіцера та офіцера штабу військово-морського з'єднання / капітан-наставника через наявність достатнього морського цензу наплаванності чудовим чином поєднується з розвідками науково-педагогічного працівника Національної академії СБУ, майора Олени Олександровни Сімоненко, яка своїми превентивними діями зберегла для ВМС України морський досвід попередників. Праця розрахована для курсантів старших курсів морських вищих навчальних закладів та офіцерський склад Українського флоту (військового і цивільного).

© Олександр Калініченко, 2023
© Олена Сімоненко, 2023

ISBN 978-617-637-224-0

ПЕРЕДМОВА

Враховуючи фронтові умови російсько-української війни, підняті питання особистої відповідальності морського офіцера за життя свого підлеглого набуває актуальності. Загальновідомо, що без підлеглих, командир НІЩО! Різною буває турбота про підлеглих. Зберегти їхнє життя ціною зриву бойової задачі та здачею у полон – доволі сумнівний вид турботи! В альтернативу попередньому прикладу в праці висвітлено життєвий досвід з цього питання Олександра Калініченка, що почався з рятування у дитинстві Леоніда сина Олега Столярова, якийтонув у ставку під с.Городецьке Уманського району Черкаської обл. 21 серпня 1980 року у Філіппінському морі на бойовій службі командир БЧ-3 старший лейтенант Калініченко знайшов у повній темряві та виніс з трюму аварійного відсіку непритомного мічмана Петра Івановича Ляшенко. Іншого мічмана, свого підлеглого Володимира Васильовича Бельовцева (24.06.1952, селище Іванівка Тульської області – 21.08.1980, Філіппінське море, захоронений у військовому містечку Павловськ Шкотовського району Приморського краю), який ціною свого життя фактично врятував близько 60 підводників, Олександр Олександрович подав до нагороди орденом Червоної Зірки, який незабаром отримала дружина небіжчика.

*Капітан-лейтенант Василь Мороз,
командир батареї ПКР «Нептун».*

3 точки зору морально-психологічного забезпечення, зараз на перший план виходить національно-патріотичне виховання як мотиваційна основа захисту Вітчизни. Витоки бойової стійкості полку «Азов» при захисті Маріуполя основані на звитязі воїнів УПА. Як військовий референт Одещини від ВГО «Братство ОУН-УПА імені генерал-хорунжого Романа Шухевича-Тараса Чупринки», Олександр Калініченко сприяв отриманню відзнак ОУН-УПА, легалізованих та легімітованих через рішення обласних рад і ОДА Львівщини та Івано-Франківщини: 24 – кавалерам та 4 – військовим колективам (Інституту ВМС, екіпажам катерів «Слов'янськ», «Станіслав», «Генічеськ»). Як Президент Одеського регіонального об'єднання творчих осередків письменників-мариністів, сприяв нагородженню відзнаками Командувача ВМС творчої групи поеми «Семен Коваленко» (автор – Дмитро Шупта, перекладач на англійську – Андрій Євса, перекладач на російську – Анатолій Яні) – про командира ПЧ «Щ-403», котрий ціною свого життя врятував підводний човен від загибелі у 1942 році. Окремі відзнаки зі свого мундиру Олександр Калініченко вручив Теодору Резвому за перехід через Атлантику на одиночному гребному човні «Одеса» під прапором України (жетон «За далекий похід») та засновнику Всеукраїнського літературного конкурсу мариністів ім. Юрія Федоровича Лисянського Антону Санченко (медаль «Письменник-мариніст»).

*Капітан 3 рангу Елліна Войнова,
старший офіцер МПЗ Інституту ВМС.*

МОРСЬКИЙ ЦЕНЗ ПЛАВАННЯ ЯК ЗАПОБІЖНИК БЕЗПЕКИ МОРЕПЛАВСТВА

Анотація. Розглянуто позитивні та негативні приклади командирських рішень командирів ВМС ЗС України. Поставлено проблему зв'язку того чи іншого прикладу з наявністю морського досвіду. Обрано представника й встановлено причини, що спонукали його до морської служби та досліджено її хронологію. Загострено питання командирської відповідальності за прийняті рішення. Порушено питання про порівняння морських подій сьогодення та історичного минулого, які мають відносно тотожні чинники, для уникнення поразок у майбутніх флотоводців. Зроблено висновок щодо необхідності відновлення уваги у ВМС ЗС України і Держави загалом до стажу наплаванності морського офіцера для утвердження статусу моряка-професіонала.

Постановка проблеми. У новітній історії ВМС ЗС України, особливо у період російсько-української війни з 20.02.2014 по теперішній час, було чимало випадків, де готовність чи неготовність командира корабля (групи кораблів) прийняти самостійне рішення та взяти на себе усю повноту відповідальності за майбутні наслідки, призводила до успіхів або поразок у морських баталіях. В кращу сторону слід відмітити морських прикордонників, які своїми компетентними

діями у 2014 році дозволили евакуювати до материкових портів України корабельний склад Морської охорони ДПСУ. У 2022 році маневри командира патрульного катера «Прилуки» та старшого помічника командира СДК «Юрій Оліференко» зберегли кораблі, вивівши їх з-під удару переважаючих сил ворога. Достойні поваги та честі екіпажі катерів «Слов'янськ», «Станіслав», «Генічеськ», які загинули в морських боях, захищаючи Україну з морського напрямку (рис.1).

Рис.1 Грамота про передачу нагород на честь 80-ї річниці Української Повстанської Армії екіпажам катерів, що загинули у морських боях при захисті України з морського напрямку у 2022 році.

Але поруч з достойними прикладами є й дії деяких «мореходів», які компроментують честь та гідність Українського флоту. 25 листопада 2018 року була полонена ворогом корабельно-катерна група з 3-х одиниць разом з усім особовим складом. Наслідком такого чину стала здача без бою корабельно-катерного складу на Азовському морі у березні 2022 року та

самозатоплення флагману ВМС фрегата «Гетьман Сагайдачний».

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідження з різних аспектів історії українського флоту у другому десятилітті ХХІ віку проводили капітани далекого плавання Железнов Г.М. та Задорожний А.І. (2011 – аспекти праці капітана та судноводіїв) [1], колектив авторів під загальною редакцією к.в.н. капітана 1 рангу Яким'яка С.В. Національного університету оборони України (2013 – військово-морська історія) [2], викладачі Херсонської морської Академії к.і.н. Безлуцька О.П. та к.п.н. Добровольська В.А. (2017 – історія мореплавства) [3], капітан 1 рангу у відставці Мамчак М.А. (2018 – шлях України до моря) [4], Смагін М.М. (2019 – історія суднобудування та мореплавства на теренах України) [5], д.п.н. Ляшкевич А.І. (2019 – історія морської освіти на теренах України) [6], капітан 1 рангу у відставці й д.ф. з іст. наук Калініченко О.О. (2020 – дії командира надводного корабля в екстремальній ситуації та його юридичне переслідування п'ятою колоною) [7], Бєлаш Ф.І. (2022 – довідник відзнак військового українського флоту) [8]. Але окремої наукової публікації, присвяченої відновленню морського цензу та його популяризації серед військово-морської спільноти досі на теренах України не спостерігалось.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, яким присвячується праця. На флотах з давніх давен повелося, що мореходи мають звітувати

про свою діяльність на кораблях у вигляді вахтових, навігаційних журналів, журналів бойових дій, або бойової підготовки. У багатьох морських країнах запроваджені спеціалізовані журнали, де зберігається морський досвід, зокрема: у Великобританії – довідник «Джейн», у Франції – *Annales Maritime de Coloniales*, в Російській імперії – Морський збірник, тощо. Також прийнято, що більш-менш значні морські кампанії оприлюднюються через мемуарні спогади. В українській науковій школі мореплавства такий почин поклав циркумнавігатор Юрій Федорович Лисянський (1 / 12 квітня 1773, Ніжин - 26 лютого / 6 березня 1837, Петербург) [9]. Про дії ПЧ «Тюлень» у Першу Світову війну описано найрезультативнішим підводником Російського імператорського флоту капітаном 1 рангу Михайлом Олександровичем Китиціним (17.09.1885, м. Чернігів Київської губернії – 22.08.1960, США) [10]. Капітан 1 рангу Петро Денисович Грищенко (12.07.1908, с. Голта Ананьевського повіту Херсонської губернії – 14.01.1991, Москва) висвітлив діяльність свого ПЧ «Л-3» з рекордною для РСЧФ кількістю вражених цілей у Другу Світову війну [11]. Історія підводного протистояння 21-ї та 26-ї дивізій атомних субмарин Тихookeанського флоту викладена контр-адміралом Володимиром Миколаєвичем Довженко (10.06.1944, Мар'янівський район Омської області - 05.10.2020, м. Санкт-Петербург) [12] та колективом авторів під загальною редакцією старшого мічмана Олександра Яковича Терещенко [13]. Свої роздуми над минулим та

майбутнім флоту виказав віце-адмірал Володимир Герасимович Безкоровайний (16.08.1944, м.Умань Черкаської області – 23.01.2017, Київ) [14]. Капітан 1 рангу Олександр Олександрович Калініченко не тільки висвітлив діяльність атомних субмарин на котрих ходив у далекі моря та океани, але з-під його пера вийшли спогади й про кораблі ВМС ЗС України та про цікаві рейси на підпрaporних суднах (Командор, Корвет, Когорт, Кортик, Кордон, Зірка Командора, Океанами Арея та інші), куди закинула його морська доля [15]. Отже простежується негласне правило, що кожен командир ЗОБОВ'ЯЗАНИЙ висвітлити діяльність свого корабля (з'єднання) йувічнити таким чином звитягу підлеглих моряків, без яких командир ніщо!

Але перш, ніж стати таким командиром, моряк повинен пройти усі щабелі морської служби саме в морі, бо лише там і тільки там можна стати справжнім моряком. Деяким опонентам це не до тями. Одягнувши морську форму та морські погони з високими військовими званнями, вони рвуться до командних морських посад, не маючи навичок керування кораблем, не стоявши за штурвалом, не пізнавши «солі морської служби» за влучним визначенням Петра Денисовича Грищенка, за яку свого часу морські офіцери отримували 4-ту ступінь найпочеснішого серед військових ордену [16].

Отже саме на противагу таким «флотоводцям» її розрахована ця праця стосовно практичної морської підготовки перш за все майбутнього команда

(капітана) у вигляді морського цензу наплаванності та його популяризації, зробивши акценти на історичному, психологічному та безпековому чинниках.

Постановка задачі та її розв'язання. Об'єктом дослідження є практична індивідуальна підготовка моряка для успішного виконання завдань на командирському містку. Як предмет дослідження, в праці розглянуто підготовку морського офіцера, що досягнув командирського містка на військовому кораблі, отримав морське звання «капітан далекого плавання» цивільного флоту, став старшим капітан-наставником АРК «Антарктика» флот якої налічував 53 рибопромислових судна океанського плавання, у т.ч.: 2 рибоконсервні плавбази, 3 БАТМ, 3 РТМС-К, 10 РТМС, 16 РТМ «Атлантик», 3 СТМ «Атлантик-333», 15 СРТМ, 1 МРТР).

Виклад основного матеріалу.

Мотивація. Батько Олександр Іванович Калініченко народився 22 липня 1927 року і до 22 червня 1941 року встиг отримати 7 класів шкільної освіти. Під час окупації України переховувався у лісах на Сумщині та пас партизанських коней. Чиї то були партизани достеменно невідомо, але при Незалежній Україні до нього постукали воїни Братства ОУН-УПА. У 1943 році восени на терени Сумщини прийшла Червона Армія. Польові військомати брали усіх без розбору. Тих, хто врятувався після першого бою у десанті, зараховували до видів Збройних Сил. Так батько опинився у Робоче-Селянському Червоному

Флоті, а маючи пристойний за тими мірками рівень освіти, став учнем артилерійського електрика на есмінці «Бойкий». Затим був переведений на лінійний корабель «Севастополь», згодом на крейсер «Адмірал Нахімов». Закінчив службу мічманом сторожового корабля пр.50 у Поті з записом у військовий квиток після демобілізації – старшина команди ПУАЗО крейсера пр.68 біс [17, спр.25].

Будучи в заводі у Миколаєві батько привів маленького Олександра на останній свій корабель, провів на ходовий місток і дав в руки морський бінокль, але дитячі руки не втримали його і бінокль полетів донизу та впав на палубу. Це стало знаком подальшої морської долі, а модель корабля надовго стала улюбленою іграшкою.

Друге судно чекало юнака через 10 років у Севастополі, куди приїхала на екскурсію Уманська школа юних моряків. На морському буксирі «Нерей» Олександр вперше побачив акваланг АВМ-1м і навіть зробив кілька вдохів стисненим повітрям (буксир «Нерей» разом з баржою «Нева» забезпечували життєдіяльність чорноморських акванавтів).

Послужний список. Після закінчення 8 класів Уманської середньої школи №-2 імені І.Я. Франка Ленінградське Нахимівське воєнно-морське училище розпахнуло свої двері сину фронтовика і він був зарахований у 3-й взвод 1-ї роти, де одразу став старшиною 13 класу й трохи згодом віце-старшиною 2-ї статті. Любов до моря прищеплялася і через гребно-

вітрильну шлюпку ЯЛ-6, і через корабельні роботи на крейсері-музеї «Аврора», і через першу корабельну практику влітку 1970 року на крейсері «**Кіров**» пр.26 з виходом у Фінську затоку до острова Гогланд на артилерійські стрільби. Повернувшись у Кронштадт, нахімівці відвідали китобійну базу «Юрій Долгорукий» та через Ленінград прослідували на Карельський перешийок, де біля озера Суоярві (Нахимівського) у хвойних лісах розташувалася шлюпочна база ЛНВМУ. По закінченню першої морської альма-матер відбувся добровільний шлюпочний похід влітку 1971 р. на ЯЛ-6 по річці Дон від Калача-на-Дону до Волгодонська і назад, де прийняв участь з виду непоказний білявий юнак, котрий згодом став Главкомом ВМФ РФ.

Подальші морські стежки припадають на ТОВВМУ ім. С.Й. Макарова:

- крейсер «**Дмитрій Пожарський**» пр.68 бис (1972 – штурманська практика);
- плавбаза «**Бахмут**» пр. 233-К (1973 – далекий похід: Японське, Східно-Китайське, Охотське моря та Курило-Камчатська зона Тихого океану);
- катер пр. 386У (1974 – місячна катерна практика з послідуючим допуском до самостійного керування);
- **МБ «Бригадир»** (IMO № 8953368) портофлоту Іллічівського МТП на посаді матрос 2 класу (20.08.1975 – 09.02.1976) [18, записи 1,2];
- «**C-392**», середній дизельний ПЧ пр.613В (командир – капітан-лейтенант Олександр Беляков) 4 брпч 6 ескпч дублером старшини команди торпедистів. 27.06. –

28.07.1976 - БС північніше острова Тайвань (Японське, Жовте, Східно-Китайське моря);

- **ТДК пр.775** – штурманський похід 01.08 – 30.08.1976 (Японське, Охотське моря та Курильська зона Тихого океану).

- **«Б-855»**, великий дизельний ПЧ пр.641, 184 обрпч – стажування на посаді дублера командира групи БЧ-3 з лютого по квітень (б.Бічевинка-Тихий океан-Авачинська затока-б.Сельдєвая);

-**«К-45»**, крейсерський атомний підводний човен торпедний 659Т пр. (командири – капітан 2 рангу Генадій Заварухін, капітан 2 рангу Олександр Губін) 26-ї дипч – командир БЧ-3. 1977 – 1979 - виконання повного курсу торпедних стрільб торпедами МГТ-1, СЕТ-40У, СЕТ-60М, 53-65К та мінних постановок мінами ПМР-1 у бойових вправах НТ-2 (торпедна атака одиночного бойового корабля, що йде змінними галсами), НТ-3 (торпедна атака по КПУГ), НТ-4 (торпедна атака по ОБК), НТ-5 (торпедна атака ОБК з попереднім стеженням), стрільба на приз Главкома (торпедна атака ОБК з перезарядкою та повторною атакою), НТ-6 (торпедна стрільба по берегу), ПТ-2 (торпедна атака підводного човна), ПТ-3 (торпедна атака підводного човна в дуельній ситуації) та вихід на перехват АВУ «Кітті Хок» з положення бойового чергування (Японське море) [19], [22, с.73].

- **«К-122»**, великий атомний підводний човен торпедний 659Т пр., перша автономка на БС (командир - капітан 1 рангу Гур'єв) на посаді командира БЧ-3. 19.10.-09.12.1979 – (Японське, Східно-Китайське, Філіппінське, Південно-

Китайське моря); друга автономка на БС (командир – капітан 2 рангу Генадій Сізов), на посаді командира БЧ-3 10.07.-30.08.1980 (Японське, Східно-Китайське, Філіппінське моря) [19], [22, с.73];

- «**K-42**» «Ростовський комсомолець», великий атомний торпедний підводний човен (командири – капітан 2 рангу Валерій Лук'янцев, капітан 1 рангу Євгеній Травін, капітан 2 рангу Олександр Рижук) 26-ї дипч 4 флпч ТОФ на посадах помічника та старшого помічника командира (стеження за АУС у складі АВМА «Ентерпрайз» та АВМ «Мідуей» у 1982 р., 9-ти місячна БС з 23.03 по 06.12.1983 у Тихому та Індійському океанах; 1984 - перевірка фактичної боєготовності з положення ремонту з виходом в море старпомом без штатного командира ПЧ та вакантної посади помічника командира ПЧ;

- резервний екіпаж ПЧАТ 2-го покоління пр.671В (командир – капітан 2 рангу Євген Лапшин) т.в.о.СПК 1985 р. - «**K-469**» 26-ї дипч 4 флпч ТОФ [22].

- «**K-264**» пр. 671РТМ ПЧАТ (командир - капітан 2 рангу Іван Русанов) 26-ї дипч 4 флпч ТОФ на посаді командира групи ОСНАЗ (березень-грудень 1986 – протидія ПЧАТ типу «Лос-Анжелес» ВМС США по створенню шумового портрету МЦАПЧ пр.971 на морських іспитах шляхом активного підводного маневрування, Японське море) [19], [22, с.73];

- «**K-415**» пр.667А, ракетний підводний крейсер стратегічного призначення, другий екіпаж (командир - капітан 2 рангу В.А.Федюковський) на посаді помічника

командира та вакантній посаді старшого помічника (один за двох) 16.12.1986-10.05.1988 (відпрацювання морських елементів курсових задач Л-2, Л-3, СЛ, ракетна стрільба 2-х ракетним залпом БРСД Р-27У на рпкСН «К-436» пр.667АУ) [19], [22, с.74].

- «К-434» пр.667А ракетний підводний крейсер стратегічного призначення (командири – капітан 2 рангу Юрій Лавренов, капітан 2 рангу Генадій Лєп'юшкін) на посаді помічника командира та вакантній посаді старшого помічника (один за двох) 10.05.1988-30.05.1990) [19], [22, с.74];
- РС «Теплий» типу РС-300, 17.07.1989-06.11.1989 – вихід на розвідку ТВД під легендою капітана-наставника з фактичним виконанням обов’язків 3-го помічника капітана (Японське, Охотське моря, зона Тихого океану в районі Малої Курильської гряди) [18, записи 5,6];
- СРТМ «Родино» (IMO №7418701) типу «Ольга» пр.502М, 06.03-02.10.1990 – пятимісячний рейс з тією ж метою на посадах 3-го та 2-го помічника капітана (Японське, Охотське моря) [20, записи 2,3 с.8-9];
- АРК «Антарктика», старший капітан-наставник по військово-морській підготовці 15.10.1993-12.09.1996: рейс на СРТМ «Чауда» пр. 502ЕМ (IMO №7418531) у квітні 1994 по маршруту Іллічівський МРП – Батумі - Іллічівський МРП з відпрацюванням морської частини КШУ «Мобілізаційне розгортання АРК «Антарктика» в умовах протидії»; 28.06.-02.08.1994 похід на фрегаті «Гетьман Сагайдачний» (Севастополь – Тулон – Руан

- Тулон – Севастополь); грудень 1994 – березень 1995 - прийом з новобудови з держіспитами в Чорному морі БАТМ «**Капітан Солянік**» (IMO № 9120281), «**Капітан Буга**» (IMO №9120293), «**Капітан Моргун**» (IMO №9120308) пр.1228 типу «Пулковський меридіан» [20, записи 8-12 с.10-14];
- т/х “**Project Orient**” (IMO №8012346) 2-й помічник капітана, 14.08.-19.11.1996 – (Гданськ-Бремерхафен-Ньюкастл-апон-Тайн Ротердам-Більбао-Алджесірас-Суецький канал-Ормузька протока-Пакістан-Мумбай-Какінада-Сінгапур-Абу Дабі) [15, спр.45-46];
- великий десантний корабль «**Рівне**» пр.1171, – командир корабля (27.12.1996-08.12.1997) [15, спр.47-48], [19], [22, с.74];
- великий суховантажний військовий транспорт «**Рівне**» пр.1171 – командир корабля (08.12.1997-06.02.1998) [15, спр.47-48];
- т/х “**Star Admiral**” (IMO №8314603, капітани: Олексій Шепель, Бондар) - 2-й помічник капітана 29.06.-25.11.1999 – (Гданськ-Ленінград-Ротердам-Антверпен-Більбао-Puerto-да-Кру- Puerto Кабелло-Баранкілья-Лімон-Панамський канал-Кальяо-Токопілья-Гуаякіль-Панамський канал-Вілмінгтон-Нью Хавен-Соррель-Миколаїв);
- т/х “**Industrial Chief**” (IMO №9212947) - 2-й помічник капітана 05.08.-14.10.2000 – (Віана-де-Кастелло-Лісабон-Хьюстон-Лізас-Гуанта-Порто Кабелло-Маракайбо-Гуаранао-Хьюстон-Лізас-Гуанта-Сантос-Хьюстон). 85 діб: 56 – в морі, 1,5 - на якорі, 1,5 –

лоцманська проводка, 26 – вантажні роботи в порту, 20022 морських миль (19689 – океанські та морські переходи, 333 – лоцманська проводка);

- т/х “**Seabulk II**” (IMO №7005906) - 2-й та старший помічник капітана 23.02.-29.08.2001 – (Пірей - Ізмір-Джіойя Тауро - Ізмір - Маргера - Ніца - Беджайя - Ніца-Беджайя - Ніца - Беджайя - Ніца). 186 діб: 56 – в морі, 40 – на якорі, 1 – лоцманська проводка, 87 – вантажні роботи в порту, 13012 миль;

- т/х “**Mendiondo**” (IMO №7713204) – старший помічник капітана 21.09.2002-10.05.2003 – (Маямі - Сан Андреас - Корн Айленд - Маямі - Сан Андреас - Корн Айленд - Порто Кабезас - Маямі - Сан Андреас - Корн Айленд - Порто Кабезас - Маямі - Сан Андреас - Корн Айленд - Порто Кабезас - Маямі - Сан Андреас - Корн Айленд - Порто Кабезас - Маямі - Сан Андреас - Корн Айленд - Порто Кабезас - Маямі - Сан Андреас - Корн Айленд - Ел Блюфф - Порто Кабезас - Маямі - Сан Андреас - Корн Айленд - Порто Кабезас - Маямі - Сан Андреас - Корн Айленд - Порто Кабезас - Маямі - Сан Андреас - Корн Айленд - Маямі - Сан Андреас - Корн Айленд - Маямі - Сан Андреас - Корн Айленд - Маямі - Ел Блюфф - Порто Кабезас - Маямі - Сан Андреас - Корн Айленд - Порто Кабезас - Маямі - Сан Андреас - Корн Айленд - Порто Кабезас - Маямі - Сан Андреас - Корн Айленд - Маямі - Сан Андреас - Корн Айленд - Маямі). В морі – 98 діб, на якорі – 17, лоцманська проводка – 4, вантажні операції в портах – 65, 21510 морських миль;

- т/х “**Sea Eagle-2**” (IMO №7611224) - старший помічник капітана 08.12.2003-27.03.2004 – (Лімасол - Новоросійськ - Тартус - Александрія - Іллічівськ);

- т/х “**Delmas Surcouf**” (IMO №8130241) - старший помічник капітана 01.02.-13.05.2006 – (Дурбан - Луанда-Пуент Нуар - Абіджан - Лібревіль - Абіджан - Дакар);
- т/х “**Felicitas**” (IMO №8401523) - старший помічник капітана 06.12.2006 - 04.03.2007 (Алджесірас - Барселона-Форт-сюр-Мер - Алджесірас - Барселона - Форт-сюр-Мер - Алджесірас - Барселона-Форт-сюр-Мер - Алджесірас).
- т/х “**Papuan Gulf**” (IMO №9330238, капітани: основний – Фред Кнупс ; підмінні – Корнеліус де Ваард, Давид Мумладзе) - старший помічник капітана (Тихий океан). *Перший контракт 29.06.-02.11.2007* (Шанхай-Рабаул - Маданг - Лає - Порт Морсбі - Хоніара - Лаутока - Рабаул - Джакарта - Порт Кланг - Сінгапур - Гонконг - Шанхай - Чан Джанг Ганг - Шанхай - Лає - Морсбі - Ноумея - Лаутока - Сува - Апія - Папісте - Рабаул - Лас - Джакарта - Сінгапур - Гонконг). *Другий контракт 05.03.-04.07.2008* (Сінгапур - Гонконг - Шанхай - Лає - Морсбі - Хоніара - Ноумеа - Апія - Рабаул - Хоніара - Гонконг - Шанхай - Рабаул - Лає - Морсбі - Лає - Морсбі - Сінгапур - Гонконг-Шанхай).
- т/х “**Subrina**” (IMO № 9414735, капітани: Володимир Мунтян, Вадим Зиганшин, Олег Тимофєєв) - старший помічник капітана 28.01.-17.07.2014 – (Новоросійськ-Діліскілесі - Південний - Абукар - Маріуполь - Кастеллон-Маріуполь - Іскандерун - Бердянськ - Маргера - Чорноморськ - Торре Нуунунзіата - Варна) [15, спр.45-46].

На морському рахунку з океані (Атлантичний, Індійський, Тихий) та **36 морів** (Азовське, Адріатичне, Альборана, Андаманське, Аравійське, Арафурське, Балі,

Балтійське, Банда, Бісмарка (Новогвінейське), Жовте, Егейське, Іонічне, Карибське, Кораллове, Коро, Лігурійське, Мармурівське, Охотське, Південно-Китайське, Північне, Саргассове, Серам, Середземне, Соломона, Східно-Китайське, Тіморське, Тірренське, Фіджі, Філіппінське, Флорес, Червоне, Чорне, Халманери, Яванське, Японське). Канали: Суецький, БДЛК, Панамський. Протоки: Аваченська, Баб-ель-Мандебська, Босфор, Боші, Великий та Малий Бельт, Гібралтар, Дарданели, Діани, Карімата, Керченська, Корейська, Ла-Манш, Лаперуза, Макасарська, Малакська, Мальтійська, Мессінська, Ормузька, Па-де-Кале, Сангарська, Сінгапурська, Скаггерак, Татарська, Тайванська, Торресова, Туніська, 7-х вітрів, 4-та Курільська, Флорідська, Юкатанська. Річки: Везер, Дон, Нева, Південний Буг, Св. Лаврентія, Янцзи.

ТТХ бойових кораблів та цивільних суден на яких «морячів» Олександр Калініченко допитливому читачу можна знайти у чисельних довідниках по проектам (для кораблів) та ІМО № (для суден).

Передача морського досвіду. Колледж торгового флоту імені О.І.Маринеско (теорія судна), Навчальний Центр фахівців морського транспорту (оффіцер-інструктор судноводійних дисциплін по конвенційній підготовці плавскладу пасажирських суден Ро-Ро та інших, ніж Ро-Ро), факультет/Інститут Військово-Морських Сил (Тактика ВМФ, Торпедна зброя та її бойове застосування – для курсантів, Тактика та морська підводна зброя – для офіцерів ВМФ НВАК КНР).

Наукова бібліографія складає до 70 праць (див. ORCID 0000-0003-1273-7328). Загальна бібліографія близько 200 праць.

Командирський місток. 22 вересня 1990 року однокашник, що вже став командиром рпкСН «К-530» пр.667Б подарував Олександру Калініченко книгу Юрія Лазаревича Рисса «Командир корабля» [21], де автор з морським стажем у 22 роки ділився своїм досвідом командирства з майбутніми «водіями фрегатів». На форзаці був надпис «Хоча Ти ним і не став, але в душі Ти ним залишився. На пам'ять від бувшого сослуживця. Сергій Колесніченко. 22.09.1990 р.». Важко було у ВМФ СРСР стати командиром, маючи недруга в Центральному комітеті КПРС, хоча вже й були допуски до самостійного керування атомним торпедним підводним човном пр.627А (наказ Командувача Тихookeанським флотом від 11 жовтня 1983 року за №-0627) і ракетним підводним крейсером стратегічного призначення пр.667АУ (наказ Командувача Тихookeанським флотом від 25 січня 1988 року за №-023) та отримана на 6-х Вищих офіцерських класах ВМФ спеціальність «Командир підводного човна 1 рангу» (наказ ГК ВМФ від 29.11.1984 №-01294) (рис.2).

Рис.2 Знак «Командир підводного човна»

Але жаданий командирський місток підкорився моряку лише у ВМС ЗС України на великому десантному кораблі «Рівне» та на цивільному флоті (рис.3).

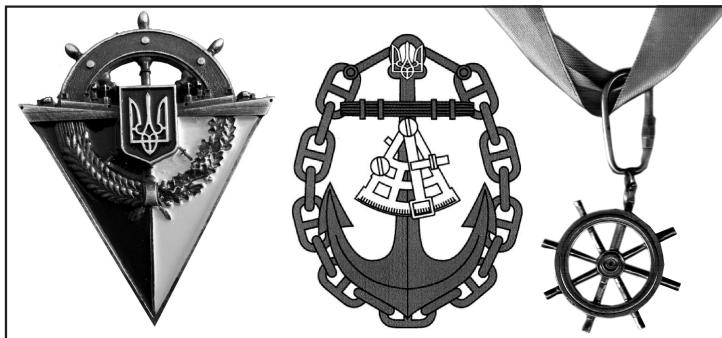

Рис.3 Знаки (зліва направо): «Командир корабля ВМС України» зразка 1995 р., «Капітандалекого плавання» України, пропозиція щодо відзнаки «15 морських кампаній»

Підсумовуючи вищепередене, спробуємо структурувати морську наплаваність Олександра Калініченка наступним чином:

А) матроський ценз – 6 місяців з вахтою за штурвалом (1 морська кампанія); й курсантський ценз – 6 місяців (1 морська кампанія). Загалом 2.

Б) офіцерський ценз на військових кораблях, зокрема:

- на бойових службах в автономних плаваннях на атомних підводних човнах – 12 місяців (2 морські кампанії);

- на бойових чергуваннях з виходом на протидію авіаносцям і підводному човну та у полігони бойової підготовки – 9 місяців (1,5 морські кампанії) у 26-й дипч та 3 місяці (0,5 морських кампаній) у 21-й дипч;

В) офіцерський ценз на рибальських суднах, у т.ч.:

- в ранзі 3-го та 2-го помічника капітана – 8 місяців;
- в ранзі старшого капітан-наставника – 4 місяці, загалом 2 морські кампанії.

Г) офіцерський ценз на підпрапорних суднах торгівельного флоту – 42 місяці (7 морських кампаній). Загалом – 15 морських кампаній.

Вимоги Міжнародної Морської організації (IMO) щодо цензу моряка:

- 12 місяців матросом/кадетом з не менш як 6 місяців вахти на штурвалі - на диплом «штурман малого плавання»;
- 12 місяців (з освітою судноводіїв) / 30 місяців (для офіцерів ВМФ, що управляють кораблем на посадах вахтовий офіцер і вище, але не мають штурманської освіти) – на диплом «штурман далекого плавання»;
- 18 місяців на посаді старшого помічника капітана – на диплом «капітан далекого плавання».

Тобто загальний ценз наплаванності до отримання диплома капітана далекого плавання з «нуля» має бути 42/60 місяців – 7/10 морських кампаній.

На військово-морських флотах панує інша ідеологія. Корабль / підводний човен допускався до виходу в море (входив у морську кампанію) після успішного пред'явлення по першій курсовій задачі (К-1/Л-1) та завантаженні боєзапасу. Після здачі другої (К-2/Л-2 - організація плавання корабля в морі) та третьої (К-3/Л-3 - організація застосування корабельної зброї) курсових задач корабль допускався до прийому СБЧ та

вводився у склад сил постійної бойової готовності, де допускався до бойового чергування. Після ж виконання четвертої курсової задачі (К-4/СЛ - організація сумістного плавання у складі корабельної тактичної групи) корабль допускався до бойової служби.

Тобто однієї хронології морської служби замало, щоб оцінити морського офіцера. Крім кількісних параметрів необхідо провести і якісний аналіз по певним критеріям (В ПОВСЯКДЕННИХ УМОВАХ: термін служби у міцному корпусі, кількість та якість з'єднань ПЧ, типи ПЧ на яких виконувались бойові служби та бойові чергування, наявність допусків на самостійне керування певними проектами ПЧ, кількість бойових служб, бойові дії проти авіаносців, мотивація зміни пропису СРСР. В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ СИТУАЦІЯХ: по усуненню своїх посадових промахів, по усуненню промахів інших посадових осіб, ризикуючи здоров'ям та життям всього екіпажу, ризикуючи лише своїм життям. МОТИВАЦІЯ: відмови від посад, сенс військової служби). У цьому випадку цікаве порівняння служби двох морських офіцерів зробив В'ячеслав Макушин, який особисто зізнав обох і мав відповідний практичний досвід офіцера-підводника [22, с.58-59].

А як же оцінювати подальший професійний ріст мореплавця, наприклад капітана-наставника (на цивільному флоті) або ж заступника командира корабельного з'єднання (у ВМС / ВМФ), які функціонально відповідальні за індивідуальну підготовку капітанів суден / командирів кораблів? Як

мінімум їх загальний плавцenz має бути не менше 15 морських кампаній, щоб мати моральне право навчати «водіїв фрегатів»!

Серед вихідців з України першим, хто виказав вимоги до командира корабля, а саме - підводного човна, був командир-підводник російсько-японської та Першої Світової воєн Іван Іванович Різнич (17.01.1878, с. Гопчиця Погребищенського району Вінницької області – 1920) [23].

Наукові розвідки передумов, що сприяли фіаско на бойовій службі у віддаленому районі Тихого океану, та рукотворної об’ємної пожежі досліджено і оприлюднено Олександром Калініченко де, в якості перспектив подальших досліджень, запропоновано здійснити порівняльний аналіз подій 21.08.1980 з подіями 25.11.2018 у районі Керченської протоки [24, с.62], [25], [7]. Деякі керівники останнього дійства, які були усунуті від діючого флоту та переведені в НДЦ ЗС України «Державний океанаріум» з більш відповідальних флотських посад, мали досить часу для детального аналізу подій, що мала наслідком і фіаско на Азовському морі у березні 2022 року, але не спромоглись оприлюднити свої дії по керуванню кораблями/катерами в морі. Тому без відповіді залишилось багато питань тактичного плану, зокрема:

а) Чому низькобортні катери не були обладнані по периметру спіраллю Бруно, як це було зроблено на кораблях попереднього переходу «Донбас» та «Корець»?

б) Чому при наявній загрозі не були підняті Державні прапори України, як сигнал готовності до бою, як цього вимагає ст. 748 Положення про корабельну службу у ВМС ЗС України?

в) Чому не були виконані у повному обсязі заходи по сигналу «Загроза ПДСЗ»?

г) Чому МБАКи «підставились» під повітряну атаку, хоча була альтернатива прикритись ворожими кораблями, які затискали й згодом таранили український буксир?

д) Чому було допущено прорив строю тактичної групи катерів патрульними кораблями ворога та взяттям у «клешці» українського буксиру?

е) Чому не були застосовані чотири 30-мм бойових модулі впритул по ворожим патрульним кораблям після явних ознак агресії?

ж) Чому був допущений силовий захват катерів ворогом без будь-яких спроб його перешкодження табельною стрілецькою зброєю екіпажів (зброя не була роздана, цинки з патронами не були вскриті, гранати не були приготовані)?

Дехто може зробити закид, чи в компетенції автора ставити такі питання. Відповім – в компетенції: і як морського офіцера, і як науковця-історика, який встановив світовий приорітет співвітчизника, що винайшов спосіб руху під водою без застосування будь-яких механічних рушіїв [26], а також захищив дисертацію [27] та написав монографію, де дослідив підводну складову Української школи мореплавства та

розробив таблицю української військово-морської історії на протязі 1750 років за період 269-2019. Доречі так було легалізовано та легітимізовано Міжнародний проект «Зірка Командора», кавалерами якої стали 33 особи (з них 16 – посмертно) та Всеукраїнський проект з міжнародною участю «Морська Слава України», кавалерами якого стало 47 осіб (з них 4 – посмертно) та 1 колективна (екіпажу фрегату «Гетьман Сагайдачний» на честь його 20-ліття та здійснення 4-х океанських походів) [28, с.222-231].

Висновки. Розглянувши попередню аргументацію та співставивши її з висвітленням минулих подій на морі, можна зробити наступні висновки:

1. Саме фактична морська наплаваність має стати основною прерогативою при русі по службових сходах морського офіцера.

2. Існуючі відзнаки «Командир корабля», «Командир підводного човна», «Капітандалекого плавання» не відображають у достатньому ступені професійну якість моряка, особливо вже «прописавшогося» на командирському містку.

3. Необхідно відновити якісну ознаку моряка (пропозиція – див. рис.3, праворуч), як це зроблено в інших сферах, наприклад у льотчиків та повітряних десантників (кількість парашютних стрибків).

Сподіваюсь, що ця праця стане підставою для обґрунтування клопотань про заснування відзнаки за кількість морських кампаній.

Використані посилання

1. Железнов Г.М. та Задорожний А.І. (2011). Довідник капітана. Одеса: КП ОМД, 2011. 548 с. з іл.
2. Яким'як С.В. та інші (2013). Військово-Морська історія. Навчальний посібник. Київ: НУОУ ім. Івана Черняховського, 2013. 208 с.
3. Безлуцька О.П., Добровольська В.А. (2017). Історія мореплавства: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Херсон: ХДМА, 2017. 364 с.
4. Мамчак М.А. (2018). Україна: шлях до моря. Історія Українського флоту. Видання 2-е, допов. Снятин, 2018. 470 с.
5. Смагін М.М. (2019). Історія давнього вітчизняного судоплавства та суднобудування. Житомир: вид. О.О.Євенок, 2019. 400 с.
6. Ляшкевич А.І. (2019). Теорія і практика морської освіти півдня України (30-ті роки XIX – початок ХХІ століття) / дис.на здобуття наукового ст. д.п.н. Херсон, 2019, Тернопіль, 2019.
7. Калініченко О.О. (2020). Історія однієї перешвартовки. *Збірник наукових праць науково-дослідного центру Збройних Сил України «Державний океанаріум» Інституту Військово-Морських Сил Національного університету «Одеська морська академія»*. Вип. №1(3)-2020. Одеса: Фенікс, 2020. С.191-206.
8. Бєлаш Ф.І. (2022). Історія створення прапорів, нарукавних емблем, нагрудних знаків,

сучасних ВМС України. (Символіка ВМС ЗСУ. Довідник). Миколаїв: тип. Від «А2 до «Я» Київ, 2022. 280 с.

9. Urey Lisiensky (1814). Voyage Round the World the years 1803, 4, 5 & 6 on the ship “Neva” performed by order of his imperial majority Alexander the First, Imperor of Russia. London, 1814.

10. Китицын М.А. (1918). Розведка из-под воды. *Подводный сборник*. Вып.1. Санкт-Петербург, 1918.

11. Грищенко П.Д. (1979). Соль службы. Ленинград, 1979. 256 с.

12. Довженко В.Н., Антонов Г.И., Пиголкин Б. К. (2004). Краткий очерк по истории 21 дивизии ракетных подводных лодок стратегического назначения 4 флотилии подводных лодок Тихоокеанского флота (1978-1996). Санкт-Петербург, 2004. 76 с.

13. Терещенко А.И. и др. (2011). Восточный бастion. Хроника 26-й дивизии атомных подводных лодок Краснознаменного Тихоокеанского флота в лицах и судьбах ее моряков 1961-2011. Харьков: изд. Фарватер-submariners, 2011. 300 с.

14. Безкоровайний В.Г. (2013). Військово-морські сили України: минуле і майбутнє. Роздуми командувача флоту. Севастополь: видавництво «Флот України», 2013. 384 с.

15. ДАОО, ф. Р-8240, оп.1 (КАЛІНІЧЕНКО ОЛЕКСАНДР ОЛЕКСАНДРОВИЧ. Капітан 1 рангу запасу ВМС України, капітандалекого плавання,

військовий моряк-підводник, громадський діяч, історик (народ. 17.03.1954), спр. 1 (Особові документи...), спр.2 (Документи про освіту...), спр.45-46 (Матеріали з морської служби на суднах...), спр.47-48 (Матеріали з службової діяльності на посаді командира ВДК «Рівне»), спр.49 (Матеріали з діяльності на посаді викладача морських дисциплін ОМУ ім. О.І.Маринеска), спр.57-61 (Документи Одеського міжрегіонального об'єднання творчих осередків мориністів імені Івана Гайдаєнка), спр.64 (Документи міжнародного проекту «Зірка Командора»...), спр.65 (Документи всеукраїнського проекту «Морська слава України»).

16. Вновь об ордене Святого Георгия 4-й степени... URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vnov-ob-ordene-sv-georgiya-4-y-steperi-za-25-let-s-bantom>.

17. ДАОО, ф. Р-8264, опис (здавальний) 1959-2019, спр.25 (Особові документи Калініченка О.І.).

18. Трудова книжка БТ-1 №0443162 видана 09.02.1976 відділом кадрів Іллічівського морського торгового порту на ім'я Калініченка О.О.

19. Послужний список капітана 1 рангу Калініченко Олександра Олександровича: Джерело 1 – Особова справа №3541-К, п.12; Джерело 2 - Військовий квиток офіцера запасу ГЕ №233786 виданий 24.08.1990 Жовтневим РВК м.Одеса.

20. Трудова книжка колгоспника РОС № 2482076 видана 01.03.1990 Р/К «Новий мир» Приморського КРКС на ім'я Калініченка О.О.

21. ЮЛ. Рысс (1982). Командир корабля. Москва: Воениздат, 1982. 270 с.

22. Олександр Калініченко (2019). КОРДОН. Бібліографія і листування як археографічне джерело витоків російсько-українського протистояння на прикладі ветеранів-підводників. Одеса: КП ОМД, 2019. 168 с.

23. Ризнич И.И. (1910). Подводные лодки в морской войне. Санкт-Петербург, 1910. / Черкашин Н. Из бездны вод. Москва, 1990. С.76-84. URL1: <http://militera.lib.ru/memo/russian/fromunder/03.html>, URL2:<https://refdb.ru/look/2037391-p6.html>, URL3:<https://refdb.ru/look/2037391-p7.html>, URL4: http://thelib.ru/books/neizvesten_avtor/iz_bezdny_vod_letopis_ot_echestvennogo_podvodnogo_floata_v_memuarah_podvodnikov_sbornoik-read-4.html, URL5: http://thelib.ru/books/neizvesten_avtor/iz_bezdny_vod_letopis_otechestvennogo_podvodnogo_floata_v_memuarah_podvodnikov_sbornoik-read-5.html, URL6: <https://genrogge.ru/submariner/3-1.htm>, URL7: <https://litlife.club/books/51909/read?pages=13,14,15>.

24. Олександр Калініченко (2021). Останній похід ПЧ К-122 на бойову службу в океан: передумови та рятувальна операція. /Записки історичного факультету. Вип.32: збірник наукових праць. Одеса: ОНУ ім. І.І.Мечникова, 2021. С.46-65.

25. Александр и Зинаида Калиниченко (2015). Трагедия подводной лодки «К-122». *Океанами Арея. Одеса: КП ОМД, 2015.* С.59-82.

26. Олександр Калініченко, Олена Синявська (2012). В.А.Кремінський – Ціолковський підводного світу. Одеса: КП ОМД, 2012. 40 с.

27. Олександр Калініченко (2021). Українська школа підводного мореплавства XIX – початку ХХ ст.: формування, діяльність, персоналії. Дисертація. Одеса: ОНУ ім.І.І.Мечникова, 2021. 323 с.

28. Олександр Калініченко (2022). Інституціалізація підводної складової Української школи мореплавства (1794-2014). Монографія. Одеса: КП ОМД, 2022. 396 с.

References:

1. Zhelezov H.M. and Zadorozhny A.I. (2011). Dovidnyk kapitana. [Captain's Handbook]. Odesa: Published by KP OMD, 2011. 548 p. with fig
2. Yakymyak S.V. and others (2013). Viys'kovo-Mors'ka istoriya. Navchal'nyy posibnyk. [Military and Naval History. Tutorial]. Kyiv: Published by NUOU named after Ivan Chernyakhovsky, 2013. 208 p.
3. Bezlutska O.P., Dobrovolska V.A. (2017). Iстория moreplavstva: navchal'nyy posibnyk dlya studentiv vyshchyknavchal'nykh zakladiv. [History of seafaring: a study guide for students of higher educational institutions]. Kherson: Published by KhDMA, 2017. 364 p.
4. Mamchak M.A. (2018). Ukrayina: shlyakh do morya. Iстория Ukrayins'koho flotu. [Ukraine: the way to the sea. History of the Ukrainian fleet]. 2nd edition, supplement. Snyatyn, 2018.470p.

5. Smagin M.M. (2019). Istorya davn'oho vitchyznyanooho sudoplavstva ta sudnobuduvannya. [History of ancient domestic shipping and shipbuilding]. Zhytomyr: Published by O.O.Evenok, 2019. 400 p.
6. Lyashkevich A.I. (2019). Teoriya i praktyka mors'koyi osvity pivdnya Ukrayiny (30-ti roky XIX – pochatok XX stolittya). [Theory and practice of maritime education in the south of Ukraine (30s of the 19th - beginning of the 21st century)] / dissertation for obtaining a scientific degree. Ph.D.Sc. Kherson, 2019, Ternopil, 2019.
7. Kalinichenko O.O. (2020). Istorya odniyeyi pereshvartovky. [The history of one remooring]. Collection of scientific works of the research center of the Armed Forces of Ukraine "State Oceanarium" of the Institute of the Military and Naval Forces of the National University "Odesa Maritime Academy". Vol. No.-1(3)-2020. Odesa: Published by "Phoenix", 2020. P.191-206.
8. Belash F.I. (2022). Istorya stvorennya praporiv, narukavnykh emblem, nahrudnykh znakov, suchasnykh VMS Ukrayiny. (Symvolika VMS ZSU. Dovidnyk). [The history of creation of flags, sleeve emblems, breast insignia, modern Navy of Ukraine. (Symbols of the Navy of the Armed Forces of Ukraine. Handbook)]. Mykolaiv: Published by "From "A2 to "I""", Kyiv, 2022. 280 c.
9. Urey Lisiansky (1814). Voyage Round the Wold the years 1803, 4, 5 & 6 on the ship "Neva" performed by order of his imperial majority Alexander the First, Emperor of Russia. London, 1814.

10. Kititsyn M.A. (1918). Razvedka yz-pod vody. [Exploration from under water]. Underwater collection. Issue 1. Saint Petersburg, 1918.
11. Hryshchenko P.D. (1979). Razvedka yz-pod vody. [Service salt]. Leningrad, 1979. 256 p.
12. Dovzhenko V.N., Antonov G.I., Pygolkin B.K. (2004). Kratky ocherk po ystorii 21 dyvyzyy raketnykh podvodnykh lodok stratehicheskoho naznacheniya 4 flotilyy podvodnykh lodok Tykhoceans'kogo flota (1978-1996). [A brief history of the 21st division of strategic missile submarines of the 4th flotilla of submarines of the Pacific Fleet (1978-1996)]. St. Petersburg, 2004. 76 p.
13. Tereshchenko A.I. and others (2011). Khronika 26-y dyvyzyy atomnykh podvodnykh lodok Krasnoznamennogo Tykhoceanskogo flota v lytsakh y sud'bakh ee moryakov 1961-2011. [Eastern bastion. Chronicle of the 26th division of nuclear submarines of the Red Banner Pacific Fleet in the faces and fates of its sailors 1961-2011]. Kharkiv: Published by "Farvater-submariners", 2011. 300 p.
14. Bezkorovayny V.G. (2013). Viys'kovo-mors'ki syly Ukrayiny: mynule i maybutnye. Rozdumy komanduvacha flotu. [Naval forces of Ukraine: past and future. Reflections of the fleet commander]. Sevastopol: Published by "Fleet of Ukraine" publishing house, 2013. 384 p.
15. DAOO, f. R-8240, op.1 (KALINICHENKO OLEKSANDR OLEKSANDROVYCH. Kapitan 1 ranhu zapasu VMS Ukrayiny, kapitan dalekoho plavannya, viys'kovyy moryak-pidvodnyk, hromads'kyy diyach, istoryk (narod. 17.03.1954), spr. 1 (Osobovi dokumenty...),

spr.2 (Dokumenty pro osvitu...), spr.45-46 (Materialy z mors'koyi sluzhby na sudnakh...), spr.47-48 (Materialy z sluzhbovoi diyal'nosti na posadi komandyra VDK «Rivne»), spr.49 (Materialy z diyal'nosti na posadi vykladacha mors'kykh dystsyplin OMU im. O.I.Maryneska), spr.57-61 (Dokumenty Odes'koho mizhrehional'noho obyednannya tvorchykh oseredkiv marynistiv imeni Ivana Haydayenka), spr.64 (Dokumenty mizhnarodnoho proektu «Zirka Komandora»...), spr.65 (Dokumenty vseukrayins'koho proektu «Mors'ka slava Ukrayiny»). [DAOO, f. P-8240, item 1 (KALINICHENKO OLEKSANDR OLEKSANDROVYCH. Captain 1st rank reserve of the Navy of Ukraine, Deep sea captain, military submariner, public figure, historian (born 17.03.1954), file 1 (Personal documents...), file 2 (Documents on education...), file 45-46 (Materials from sea service on ships...), file 47-48 (Materials from official activities in the position of commander of the "Rivne" of Ukrainian Navy), file .49 (Materials from activities as a teacher of marine disciplines at the O.I. Marinesko Military Academy), file 57-61 (Documents of the Odesa Interregional Association of Creative Centers of Marines named after Ivan Haydayenko), file 64 (Documents of the international project "Commander's Star" ...), file 65 (Documents of the all-Ukrainian project "Sea Glory of Ukraine")].

16. Vnov' ob ordene Svyatoho Heorhyya 4-y stepeny... [Again about the Order of St. George of the 4th degree...].

URL: <https://cyberleninka.ru/article/n/vnov-ob-ordene-sv-georgiya-4-y-steperi-za-25-let-s-bantom>.

17. DAOO, f. R-8264, opys (zaval'nyy) 1959-2019, spr.25 (Osobovi dokumenty Kalinichenka O.I.). [DAOO, f. P-8264, description (handover) 1959-2019, file 25 (Personal documents of O.I. Kalinichenko)].
18. Trudova knyzhka BT-1 №0443162 vydana 09.02.1976 viddilom kadrov Illichiv'skoho mors'koho torhovoho portu na im'ya Kalinichenka O.O. [Labor book BT-1 No. 0443162 issued on February 9, 1976 by the personnel department of the Illichiv Sea Trade Port in the name of Kalinichenko O.O.].
19. Viys'kovyy kvytok ofitsera zapasu HE №233786 vydanyy 24.08.1990 Zhovtnevym RVK m.Odesa na im'ya Kalinichenka O.O. [Army reserve officer's military card No. 233786 issued on August 24, 1990 by the Zhovtnev RVC of Odesa in the name of Kalinichenko O.O.].
20. Trudova knyzhka kolhospynika ROS № 2482076 vydana 01.03.1990 R/K «Novyy myr» Prymors'koho KRKS na im'ya Kalinichenka O.O. [Labor book of a collective farm worker ROS No. 2482076 issued on 01.03.1990 R/C "Novyi Mir" Primorsky KRKS in the name of Kalinichenko O.O.].
21. Y. L. Ryss (1982). Komandyr korablya. [Captain of the navy vessel]. Moscow: Voenizdat, 1982. 270 p.
22. Oleksandr Kalinichenko (2019). KORDON. Bibliografiya & perepyska yak arheografichne dgerelo rosiysko-ukrayinskogo protostoyannya na prykladi veteraniv-pidvodnykh. [BORDER. Bibliography and correspondence as an archeographic source of the origins of

- the Russian-Ukrainian conflict on the example of veteran submariners]. Odesa: Published by KP OMD, 2019.168 p.
23. Ryznych I.I. (1910). Podvodnye lodky v morskoy voyno. [Submarines in naval warfare]. St. Petersburg, 1910. / Cherkashin N. From the abyss of water. Moscow, 1990. P.76-84. URL1: <http://militera.lib.ru/memo/russian/fromunder/03.html>, URL2: <https://refdb.ru/look/2037391-p6.html>, URL3: <https://refdb.ru/look/2037391-p7.html>, URL4: http://thelib.ru/books/neizvesten_avtor/iz_bezdny_vod_letopis_otechestvennogo_podvodnogo_floata_v_memuarah_podvodnikov_sbornik-read-4.html, URL5: http://thelib.ru/books/neizvesten_avtor/iz_bezdny_vod_letopis_otechestvennogo_podvodnogo_floata_v_memuarah_podvodnikov_sbornik-read-5.html, URL6: <https://genrogge.ru/submariner/3-1.htm>, URL7: <https://litlife.club/books/51909/read?pages=13, 14, 15>.
24. Oleksandr Kalinichenko (2021). Ostanniy pokhid PCh K-122 na boyovu sluzhbu v okean: peredumovy ta ryatuval'na operatsiya. [The last campaign of the SSN K-122 aircraft on combat service in the ocean: prerequisites and rescue operation]. / Notes of the Faculty of History. Issue 32: collection of scientific papers. Odesa: Published by ONU named after I.I. Mechnikova, 2021. P.46-65.
25. Alexander and Zinaida Kalynychenko (2015). Trahedyya podvodnoy lodky «K-122». Okeanamy Areya. [The tragedy of the K-122 submarine. By the oceans of Areia]. Odesa: Published by KP UMD, 2015.324 p. P.59-82.
26. Oleksandr Kalinichenko, Olena Sinyavska (2012). V.A. Kremins'kyy – Tsiolkovs'kyy pidvodnoho svitu.

[V.A. Kreminsky - Tsiolkovsky of the underwater world]. Odesa: Published by KP UMD, 2012. 40 p.

27. Oleksandr Kalinichenko (2021). Ukrayinska shkola pidvodnogo moreplavstva 19 – pochatku XX st.: formuvannya, diyalnist, personaliyi. [Ukrainian school of underwater navigation of the 19th - early 20th centuries: formation, activities, personalities]. Dissertation. Odesa: ONU named after I.I. Mechnikov, 2021. 323 p.
28. Oleksandr Kalinichenko (2022). Instytualizaciya pidvodnoyi skladovoyi Ukrayinskoyi shkoly moreplavstva (1794-2014). [Institutionalization of the underwater component of the Ukrainian school of seafaring (1794-2014)]. Monograph. Odesa: KP OMD, 2022. 396 p.

Oleksandr O. Kalinichenko

Olena O. Simonenko

MARITIME CENSOR OF NAVIGATION AS A PREVENTION OF NAVIGATION SAFETY

Abstract. Positive and negative examples of the commander decisions of same commanders of the Navy of the Armed Forces of Ukraine are considered. The problem of the connection of one or another example with the availability of maritime experience is posed. A representative was chosen and the reasons that led him to the sea service were established and its chronology was studied. The issue of the commander's responsibility

for the decision made has become more sharpened. The issue of comparing the maritime events of the present and the historical past, which have relatively identical factors, was raised in order to avoid defeats of future naval commanders. A conclusion was made regarding the need to renew the attention of the Navy of the Armed Forces of Ukraine and the State in general to the seagoing service of a naval officer and its status.

* * *

Головною ознакою справжнього флоту є його кораблі, вимоги до яких з часом потерпали змін. Головною персоною на кораблі є її КОМАНДИР,
основна вимога до якого залишається незмінною – це здатність вчасно прийняти самостійне рішення, що неможливо без морського досвіду, та готовність нести за це рішення повну відповідальність перш за все перед Нацією!

УДК 930.1.7.045(477)

К-17

Олександр Калініченко Олена Сімоненко

**МОРСЬКИЙ ЦЕНЗ ПЛАВАННЯ
ЯК ЗАПОБІЖНИК БЕЗПЕКИ
МОРЕПЛАВСТВА**

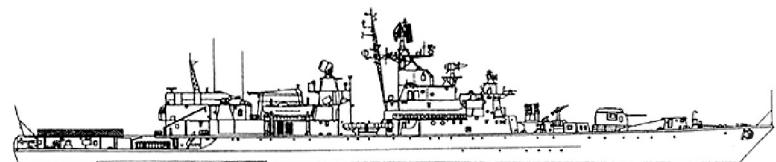
(наукове історико-біографічне видання)

Світлини:

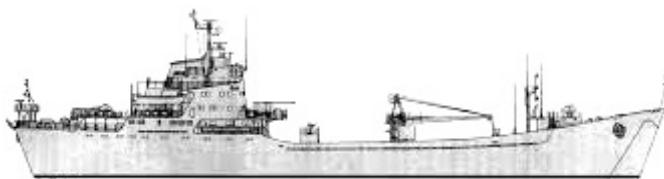
в тексті та на форзаці 3 стор. – з відкритих джерел;
на стор.40 – з відкритих джерел, в дужках – послідовність служби;
форзац 4 стор. – з «Сторінки історії Тихоокеанського флоту Росії:
науково-популярний нарис» / М..Москальов, М.О. Теліцин.
Владивосток, 2003. 124 с. С.74 (схема IV).

Підписано до друку 24.02.2023 р.
Формат 60x84/16. Папір офсет. Друк офсет.
Ум. друк. арк. 2,32. Зам. 137.
Тираж 100 прим.

Видавництво КП ОМД
(свід. ДК № 774 від 17.01.2002 р.)
Надруковано в КП «Одеська міська друкарня»
65012, Одеса, вул. Пантелеймонівська, 17

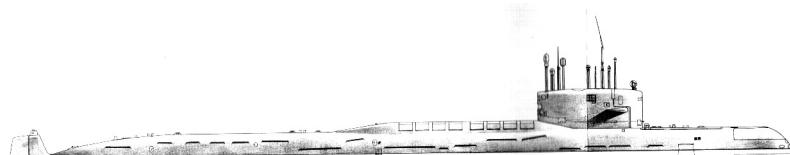
Старший капітан-наставник по ВМП АРК «Антарктика» (7)

Командир великого десантного корабля «Рівне» (8)

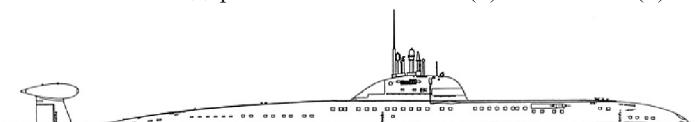
Помічник та Старший помічник командира ПЧАТ «К-42»
«Ростовський комсомолець» (3)

Помічник командира РПК СН «К-415» (5), «К-434» (6)

Помічник командира ПЧАТ «К-122»,
Командир БЧ-3 ПЧАТ «К-45» (1) та «К-122» (2)

Командир групи ПЧАТ «К-264» (4)

**06.12.2022 – Інститут Військово-Морських Сил,
кавалери відзнак до 80-річчя
Української Повстанської Армії**

15 травня 1905 р.,
Цусіма (зверху)

25 листопада 2018 р. –
Керченська протока
(праворуч)

